

Kunstwerk v/d week

JUUL KRAIJER UNTITLED

Juul Kraijer, *Untitled* (2020) in De Ketelfactory in Schiedam.

Foto's Natascha Libbert

Slangenmens

Bij Juul Kraijer is de slang geen serpent, maar een **gracieuw, ondoorgroendelijk wezen**. En in één moeite door toont ze Medusa niet als monster, maar als mens.

Door **Stefan Kuiper**

Bang lijkt ze niet, de vrouw in Juul Kraijers videodrieluik. Terwijl meerdere slangen over haar gezicht kronkelen, hun lijven over haar neusburg glijden, hun gespleten tongtjes aan haar lippen likken, terwijl er, kortom, redenen te over zijn om bang te ogen, om niet te zeggen: in totale paniek te verkeren, blijft haar gezichtsuitdrukking serene. Slangen en vrouw lijken één organisch wezen. Zo, stel je je voor, zag Medusa eruit wanneer ze niet hoofde te dealen met vliegende macho-mannetjes die haar een kopje kleiner wilden maken.

Medusa, schrijft Hesiodus, was een van de drie gorgonen-zusjes, de enige sterfelijke. Zij was de baby, liefdesbaby hoor je dan te zeggen, van Phorcys (een zee-god) en Ceto (Phorcys' zus, een zeemonster).

Een verband tussen de ouderlijke genen en Medusa's beruchte slangenhaar is snel gelegd, maar onjuist. Medusa, schrijft Ovidius, was in haar jeugd gezegend met *clarissima forma*, een oogverblindend voorkomen. Zij kon rekenen op vele attenties. Poseidon liet het niet bij attenties alleen. Hij verkrachtte Medusa in een tempel van Athene, waarop de godin in een onnavolgbaar staaltje *victim blaming* niet Poseidon maar Medusa strafte. Ze verwoestte het deel van Medusa waarmee zij de meeste lof oogstte, haar

weelderige lokken. Of nee, niet verwoestten: transformeren. Ze veranderde ze in slangen. Ook zadelde ze Medusa op met een blik die iedereen versteende. Medusa was een monster tegen wil en dank, totdat Perseus, die zich door Polydektes liet verleiden tot een weddenschap, haar onthoofdde.

In haar essaybundel *Pandora's Jar* trekt de feministische classicus Natalie Haynes een interessante vergelijking tussen Medusa en Midas, de koning die alles wat hij aanraakte in goud zag veranderen. Beiden werden opgescheept met een vloek, maar de manier waarop wij ervan deelgenoot worden verschilt diametraal. Het Midas-verhaal wordt verteld van binnenuit: we beleven hoe de koning zijn kwellende gave ondergaat: de hebzucht, de wanhoop. Bij Medusa is van zo'n innerlijk perspectief geen sprake. Zij blijft angstaanjagende buitenkant.

Schilders en filmers hebben niet veel gedaan om dat beeld te doen kantelen. De meesten gingen gretig aan de haal met Medusa's monsterlijke voorkomen. En vaak zelfs niet eens haar complete voorkomen. In veel gevallen slechts het nabloedende hoofd. In de handen van Cellini, Canova en vele anonieme makers was Medusa slechts een trofee voor de heldhafige Perseus. Aan die beeldtraditie kleefte onmiskenbaar iets misogynens, en de kunstenaars die ervan af-

weken waren meestal vrouwen: Winifred Hope Thomson, Harriet Hosmer... En Juul Kraijer, wier tekeningen, foto's en video's van slangen zijn te zien in de Ketelfactory in Schiedam (vooraf reserveren).

Kraijer heeft een andere kijk op dat reptiel dan we gewend zijn uit de popcultuur. Bij haar is de slang geen valse gladjakker of flemende konkelaar, maar een stil en gracieuw wezen. Ondoorgroendelijk ook. Mysterieus. Rutger Kopland dichtte ooit dat het verlangen naar een sigaret het verlangen zelf is. Het mysterie van Kraijers slangen, zou je daarop kunnen variëren, is het mysterie zelf – zelfs wanneer die beesten aan een hoofd vastzitten, zoals bij Medusa.

Deze afbeelding is gemaakt van houtskool, een medium dat Kraijer als geen ander beheerst. Er mee tekenen is voor haar een soort hardop denken, en zo ziet de tekening er ook uit: als een gestolde gedachte. Hij is het tegenovergestelde van retorisch. Hij heeft het vanzelfsprekende van een droom; een kalme droom, geen nachtmerrie. Haar Medusa kijkt niet, zoals bij Caravaggio, noch is ze een oefening in afstotelijkheid (Rubens). Zij tekende een melancholieke Medusa, treurend over haar lot. Terecht. Want bestaat er iets einzamers dan de zekerheid dat je aanblik iedereen doet verstenen. Ik bedoel: hoe zou u kijken?

Juul Kraijer

Titel

Untitled

Jaar

2020

Materiaal

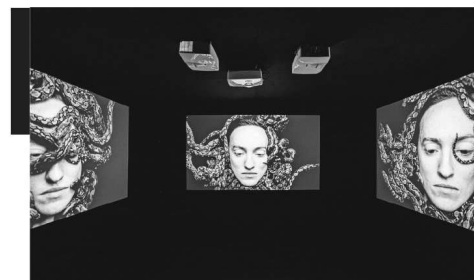
Houtskool op papier, 63 bij 96,15 cm

Waar

De Ketelfactory, Schiedam

Wanneer

Tenminste t/m 2/5, reserveren verplicht

Deel van het videodrieluik van Juul Kraijer in De Ketelfactory in Schiedam.